

‘Die verhalen schreef ik ’s avonds op,’ zei Tijmen.

David pakte zwijgend de twee nieuwe glazen aan die de serveerster kwam brengen.

‘Niemand wist ervan. ’s Avonds schiep ik mijn eigen wereld.’

‘En overdag?’ vroeg David.

‘Overdag speelde ik de koning van Tuzla.’

‘Op de koning!’ proostte David.

Twee mannen zetten zich aan het tafeltje naast hen. Touché was het enige café waar David en hij nog wel eens naartoe gingen: hun oude stamkroeg in het centrum van Arnhem. David was veranderd: rustiger, bedachtzamer geworden. Zoals altijd in de zomer lag er een rode gloed over zijn huid, die glom van de zalf. Een ziekte teisterde zijn huid, en bij zomerse temperaturen lag die altijd op de loer, klaar om door te breken. De ziekte maakte Davids uiterlijk nog onverzettelijker, alsof de groeven in zijn gezicht nog dieper waren ingesleten. En toch had hij nog altijd iets jongensachtigs.

Plotseling waren er gedachten aan een andere zomer, lang geleden. Hij was David toen tegengekomen op de appèlplaats, zijn opgezwollen huid was bedekt met zweren. Pas na lang aandringen had hij erin toegestemd de dokter te waarschuwen. ‘Alleen omdat jij het bent,’ zei hij toen.

Eindelijk kon Tijmen iemand vertellen wat hem bezielde. Dat had een vreemde aantrekkingskracht die hem zelf verbaasde.

‘En binnen een dag na ons afscheidsfeestje in Srebrenica zat ik dus ineens op Tuzla Airbase.’

In flakkerende filmbeelden lag de basis voor Tijmen uitgestrekt. Het werd vast een prachtige dag. Het regende, maar de zon deed krachtige pogingen door de wolken heen te breken.

Hij startte de jeep en draaide de weg op, het bos waar de legeringsgebouwen lagen liet hij achter zich. Bij de keuken zwaaide een van de koks naar hem. Automatisch bracht Tijmen zijn hand naar zijn baret.

Sinds twee dagen stond zijn compagnie onder bevel van Nordbat: het Noors-Deens-Zweedse bataljon dat rond Tuzla gelegerd was. Om te beginnen voor een periode van twee weken. Wie zei hem dat het daarbij zou blijven? De banden met het bataljon in Srebrenica waren voorlopig doorgesneden. Gelukkig wel: vanaf nu was hij vrijwel eigen baas. Hij was de koning, de koning van Tuzla.

Had de commandant van de basis niet gezegd dat hij, Tijmen, ’s avonds het bevel voerde? Een klein gevoel van trots vervulde hem. De commandant sliep voorlopig nog in het Tuzla hotel. Hij grinnikte. De mannen hadden de Noorse luchtmachtkolonel tot ‘Tom Cruise’ gebombardeerd.

De auto stoof dwars over de donkergrijze ‘apron’, daarna linksaf de startbaan op. Hij wierp een snelle blik op de vijandige berg Viz in de verte, waar de Serviërs hun stellingen hadden. ‘Sugar Hill’, noemden de Zweden die. Met snelle bewegingen stuurde hij het voertuig behendig van links naar rechts over het glimmende asfalt. De banden piepten. Kleine kans dat ze hem zouden raken.

Langs de gehele zuidoostzijde van de basis was geen spoor van een hek. In de verte lagen donkere heuvels, bedekt met het groen van dichte dennenbossen. Vanavond zou hij een YPR naar deze zijde van het kamp dirigeren om inbrekers af te schrikken. Hij had op het journaal gezien hoe ze het pantservoertuig als ‘tank’ betitelden. Hij smaalde om de paradox van zijn opdracht: het vliegveld beveiligen om zo de aanvoer van hulpgoederen veilig te stellen, hield vooral in ‘de bevolking buiten houden’.

De spreekleutel kraakte: ‘Hier Romeo, ik verlaat de startbaan.’

Hij passeerde de munitiebunker en de hangars, waar ooit de vliegtuigen van de Joegoslavische luchtmacht stonden. Tussen twee van de hangars lag een vliegtuigwrak, gestrand op zijn buik. Op de kapotte staart prijkte nog altijd een rode ster. Ooit was dit de grootste luchtmachtbasis van Joegoslavië. Iemand had hem verteld dat er wel vijf startbanen waren geweest.

Bij een van de waarnemingsposten die de Zweden hadden gebouwd stopte hij, stapte uit en klom de trap op. ‘Alleen, Drent?’

‘Kolenbrander is even schijten.’

Drent overhandigde hem zijn plastic VN-mok. Aan de rand zaten soepresten. Hij draaide de beker en nipte van zijn thee. Hier had je goed zicht over de weg langs het dorp, over al het verkeer dat van en naar het oosten ging waar het front lag. Verderop oefenden een paar jongens hun schoten op een basket. Aan de andere zijde strekte de basis zich uit, grotendeels uit het zicht genomen door de bosschages achter de hangars.

Kolenbrander klom de trap op en voegde zich bij hen. Tijmen luisterde naar het inslaan van mortiergranaten in het noordoosten. Hoe verstikkend saai moest het voor de mannen zijn om alle inslagen te noteren, vaak kilometers ver weg. Veel zin had dat werk niet: ’s avonds vond je er niets van terug in de situatierapporten. Alleen als het vliegveld zelf zou worden beschoten, was er een kleine kans dat het op het hoofdkwartier in Kiseljak zou worden opgemerkt.

‘Heb je dat gezien, kep?’

Drent wees naar beneden. Onder aan de toren waren de zandzakken gescheurd. Tijmen maakte een aantekening. Samen met de herstellingen aan het hek zouden die posten nog een hele klus worden. Bovendien was er pas een deel van zijn mannen gearriveerd. De rest bevond zich nog in het hotel in Brela aan de Kroatische kust, en zou later volgen.

Hij borg zijn aantekenboek weg, zette zijn handen op de leuning van de trap en roetsjte naar beneden. Over zijn schouder riep hij: ‘Drent, geef even aan de dokter door dat ik op weg ben.’